

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.002.02.2021

Pan
Piotr Cwiękała
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bieruniu
ul. Władysława Jagiełły 1
43-150 Bieruń

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/044 Zapewnienie dziennej opieki osobom starszym w ramach realizacji Programu „Senior+”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu ¹ ul. Władysława Jagiełły 1 43-150 Bieruń
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Cwiękała, Dyrektor MOPS ² , od dnia 1 kwietnia 2016 r. do nadal
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Program „Senior+” ³ jako skuteczne narzędzie polityki senioralnej realizowanej przez samorządy. 2. Wykonywanie dotowanych zadań, uzyskanie zakładanych efektów oraz przestrzeganie zasad wykorzystania środków, określonych w Programie „Senior+” i w umowach.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020. Dla celu realizacji kontroli wykorzystane zostaną także informacje i dokumenty sporządzane przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art.2 ust.2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Krzysztof Baron, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/83/2021 z 15 kwietnia 2021 r. 2. Piotr Jużków, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/85/2021 z 19 kwietnia 2021 r.

(akta kontroli str.1-4)

---

¹ Dalej: MOPS lub Ośrodek lub Jednostka

² Dalej: Dyrektor lub Dyrektor MOPS

³ Dalej: Program

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz.1200, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NIK pozytywnie ocenia realizację przez MOPS Programu „Senior+” jako narzędzia polityki senioralnej prowadzonej w Gminie Bieruń.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

MOPS dysponował dobrym rozeznanieniem sytuacji osób starszych w zakresie wsparcia dziennego. Oferował seniorom adekwatny do ich potrzeb zakres usług. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie w zakresie usług oferowanych seniorom była realizowana w sposób zgodny z założeniami, a potrzeby finansowe były uwzględniane w uchwałach budżetowych Gminy.

Spełniono wszystkie standardy lokalowe i kadrowe określone w Programie „Senior+”. Osobom starszym zapewniono dzienną opiekę zgodną z ich potrzebami. Wydatkowanie środków z dotacji przeznaczonej na działalność Dziennego Domu „Senior+” odbywało się zgodnie z zawartymi umowami.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Polityka senioralna realizowana przez Gminę Bieruń

Opis stanu
faktycznego

1.1. Rozpoznanie sytuacji osób starszych na terenie gminy

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020⁷ zawarto diagnozę warunków życia mieszkańców oraz istniejących problemów społecznych w gminie Bieruń, w tym dotyczących osób starszych. Opracowanie ww. dokumentu zlecono firmie zewnętrznej.

Podstawę opracowania diagnozy zawartej w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Bieruń na lata 2014-2020 stanowiła analiza danych pochodzących z corocznych sprawozdań z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieruniu oraz oceny zasobów, zawarta w Strategii analiza SWOT, a także analiza stopnia realizacji działań zaplanowanych w ramach Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Bieruń na lata 2005-2013.

Analiza SWOT wykazała, że mocną stroną jest działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku, w tym aktywność i integracja seniorów z resztą społeczeństwa, zaś jako słabą stroną wykazano brak ofert opieki dla osób starszych. Jako zagrożenie wykazano starzenie się społeczeństwa, przy jednoczesnym braku kompleksowych usług i świadczeń skierowanych do osób starszych.

W ramach opracowanej Strategii przyjęto następujące kierunki działań określone w III Celu Strategicznym – Integracja społeczna i zawodowa w II Celu szczegółowym – Integracja społeczna i zawodowa osób starszych:

- Powstanie Domu Pomocy Społecznej lub Dziennego Domu Pobytu.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dokument ten przyjęty został w dniu 27 marca 2014 r. Uchwałą Rady Miejskiej Nr IV/1/2014 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020, dalej: Strategia

- Zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych i wspieranie osób starszych w miejscu zamieszkania.
- Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniu chronionym.
- Pobudzenie aktywności osób starszych poprzez rozwijanie oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej oraz sportowej skierowane do tych grup.
- Wspieranie organizacji działających w obszarze pomocy osobom starszym.

Jak wyjaśnił Dyrektor MOPS: „Co roku prowadzony jest monitoring realizacji działań zaplanowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dane pozyskiwane od poszczególnych podmiotów, zobowiązanych do realizacji Strategii, w formie ankiet, są opracowywane i przedstawiane w postaci Sprawozdania, Burmistrzowi Miasta Bierunia.”

Według wyjaśnień Dyrektora MOPS: „Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu we wszystkich swoich działaniach zawsze ściśle współpracuje z Burmistrzem miasta Bierunia i kieruje się w swoich działaniach poczynionymi z nim ustaleniami.” Współpraca ta polegała na analizowaniu potrzeb seniorów i na bieżąco podejmowaniu działań zmierzających do realizacji tych potrzeb.

(akta kontroli T1 str. 7-13, 42-54, 58-67, 68-178, 323-482)

1.2. Rodzaje usług społecznych kierowanych do osób starszych

MOPS realizował następujące usługi kierowane dla osób starszych:

- usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej,
- wypłacanie zasiłków pielęgnacyjnych,
- kierowanie osób starszych do Dziennego Domu „Senior+” i umożliwienie korzystania z usług socjalnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych, kulturalno-oświatowych,
- umożliwianie osobom starszym korzystania z oferty Gminnego Centrum Profilaktyki Uzależnień, tj. pomocy psychologa, prawnika,
- przyjmowanie i realizacja zgłoszeń w ramach Programu „Wspieraj Seniora”⁸,
- kierowanie w razie potrzeby osoby starsze do mieszkań chronionych.

W okresie epidemii udzielanie pomocy seniorom w zakupach, kontaktach z przychodnią czy rozwiązywaniu innych trudności dnia codziennego oraz realizacja akcji dostarczania bezpłatnych maseczek.

Po 1 stycznia 2017 r. wyremontowano pomieszczenia dla siedziby Dziennego Domu Senior +, który został uruchomiony w 2018 r. W 2020 r. przystąpiono do programu „Wspieraj seniora”, z którego skorzystały trzy osoby.

Rozwój powyższych form pomocy dla osób starszych był bezpośrednią odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby tego środowiska.

Średni okres oczekiwania na realizację poszczególnych świadczeń wskazanych w uops wynosił:

⁸ Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej

- na realizację świadczeń wynikających z art. 50 uops (usługi opiekuńcze) - do 30 dni,
- ośrodek wsparcia – średni okres oczekiwania na realizację świadczeń wynikających z art. 51 ustawy o pomocy społecznej wynosi do 30 dni,
- mieszkanie chronione – średni okres oczekiwania na realizację świadczeń wynikających z art. 53 ustawy o pomocy społecznej wynosi do 30 dni,
- kierowanie do całodobowego DPS - decyzja kierująca wydawana do 30 dni, termin realizacji świadczeń uzależniony od dostępności miejsc w DPS.

Formą nierealizowaną był rodzinny dom pomocy, gdyż z diagnozy nie wynikało zapotrzebowania na taką usługę. Nie było planowane uruchomienie rodzinnego domu pomocy w przyszłości.

(akta kontroli T1 str. 5, 6, 7-13, 58-67, 68-178)

Mieszkańcy wyrazili potrzebę utworzenia Dziennego Domu „Senior+” za pośrednictwem badania ankietowego przeprowadzonego w 2015 r. wśród osób powyżej 60 roku życia. Na przekazanych osobom starszym (powyżej 60 roku życia) 570 ankiet, otrzymano 232 ankiety wypełnione, w 210 ankietach opowiedziano się za utworzeniem na terenie Bierunia Dziennego Domu „Senior+”, z tego 178 osób zadeklarowało chęć uczestnictwa w zajęciach oferowanych w tej formie pomocy. MOPS zgłaszał potrzebę utworzenia Dziennego Domu Senior+ do Urzędu Miejskiego w Bieruniu.

(akta kontroli T1 str. 55-57)

1.3. Informowanie seniorów o możliwości uzyskania wsparcia na terenie gminy

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieruniu w ramach świadczonej pracy socjalnej informowali zainteresowanych klientów o warunkach uzyskania skierowania do DPS oraz o możliwości skorzystania z innych form pomocy wynikających z art. 50-53 ustawy o pomocy społecznej. O możliwości skorzystania z pomocy w formie usług opiekuńczych informowano na stronie internetowej Ośrodka⁹.

(akta kontroli T1 str. 189-204)

Mieszkańcy byli informowani o możliwości skorzystania z usług Dziennego Domu Senior + za pośrednictwem strony internetowej i profilu facebook Urzędu Miejskiego w Bieruniu, prasy lokalnej, ulotek i plakatów rozdysponowywanych wśród mieszkańców przez pracowników ośrodka. Informacje były przekazywane mieszkańcom przy współpracy bieruńskich parafii, lokalnego koła emerytów i rencistów oraz Akcji Katolickiej.

(akta kontroli T1 str. 205-219)

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej umieścił na stronie internetowej Ośrodka informacje na temat rodzajów udzielanych świadczeń, wymaganych dokumentów, zasad udzielania świadczeń, terenowych punktów pomocy społecznej, ze wskazaniem pracowników obsługujących dany teren oraz danych teleadresowych siedziby głównej oraz punktu terenowego.

⁹ mops.bierun.pl/formy-pomocy/pomoc-spoleczna/rodzaje-swiadczen/

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu realizował program „Wspieraj seniora”. Informacje o sposobie uzyskania pomocy zamieszczono na stronie internetowej Urzędu Miasta Bieruń¹⁰.

(akta kontroli T1 str. 189-204)

Mieszkańcy byli informowani o możliwości skorzystania z usług Dziennego Domu Senior+ w następujący sposób:

- na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Bieruniu i stronie facebook Urzędu umieszczono ogłoszenia o działalności Dziennego Domu „Senior +”¹¹
- nakręcony został film promujący Dzienny dom Senior +, który umieszczono na stronie Urzędu Miejskiego w Bieruniu¹²
- w prasie lokalnej („Rodnia”, „Nowe info”) ukazały się artykuły promujące oraz zaproszenia do zapisów do Dziennego Domu Senior +, a także wywiad z uczestnikami zajęć. Na łamach „Dziennika Zachodniego” zostały opublikowane dwa artykuły o działalności Dziennego Domu „Senior+”¹³,
- wydrukowano ulotki i plakaty (w dwóch formatach), które zostały za pośrednictwem pracowników Dziennego Domu „Senior +”, opiekunek środowiskowych, pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny rozdysponowane wśród mieszkańców Bierunia, wręczano je osobiście, umieszczano na tablicach ogłoszeń w blokach, w skrzynkach na listy, również w trakcie akcji dostarczania maseczek do seniorów, ulotki umieszczano również w miejscach ogólnodostępnych w Urzędzie Miejskim w Bieruniu oraz w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bieruniu i punkcie terenowym Ośrodka, przy ul. Chemików 139.
- wyznaczono każdy drugi wtorek miesiąca, jako „dzień otwarty” w Dziennym Domu „Senior +” dla chętnych, chcących zobaczyć jak on funkcjonuje, o czym informowano w ww. mediach oraz na ulotkach;
- podjęto współpracę z miejscowymi parafiami – w ramach ogłoszeń duszpasterskich członkom wspólnot parafialnych przekazywane było zaproszenie do skorzystania z oferty Dziennego Domu Senior +, informacja ta zamieszczona została również w gablotach ogłoszeń, zaś w przedsionkach świątynnych udostępniono ulotki, które również rozdysponowywane w trakcie wizyt kolędowych, podczas których księża promowali udział w zajęciach Dziennego Domu „Senior +”.

Ponadto Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieruniu i koordynator dziennego Domu Senior + odbyli rozmowę z prezesem lokalnego związku emerytów i rencistów, w celu promowania działalności Dziennego Domu „Senior+”. Jak podał w wyjaśnieniach Dyrektor MOPS, podopieczni Dziennego Domu „Senior+” uczestniczyli w spotkaniach organizowanych przez proboszcza parafii św. Bartłomieja w Bieruniu, gdzie przekazywali informacje na temat działalności Dziennego Domu „Senior+” jednocześnie zachęcając do skorzystania z możliwości

¹⁰ <https://www.bierun.pl/main/aktualnosci/idn:5908>

¹¹ <https://www.facebook.com/Bierunoficjalnyprofil/posts/1692424837522141>;

<https://www.facebook.com/Bierunoficjalnyprofil/posts/1750652165032741>;

<https://www.facebook.com/Bierunoficjalnyprofil/posts/1942010645896891>

¹² <https://youtu.be/WjVtAgTBHwU>

¹³ http://www.noweinfo.pl/dom-seniora-otwarty/?fbclid=IwAR0K_vD2qEZISgybl8sA4AzIAKwBo_IdESMa1E75000cM-eieUYJWYJgg4w

uczestnictwa w zajęciach i zapisania się, odbyło się spotkanie promujące Dzienny Dom „Senior +” w Kołach Emerytów i Rencistów oraz w Akcji Katolickiej. Na temat otwarcia Dziennego Domu „Senior+” został nakręcony materiał wyemitowany w lokalnej stacji telewizyjnej, tj. TVP 3 Katowice i udostępniony na jej stronie internetowej¹⁴.

(akta kontroli T1 str. 181-188, 205-214,215-223)

1.4. Finansowanie pomocy społecznej świadczonej osobom starszym

Środki na finansowanie form pomocy wynikających z art. 50-54 ustawy o pomocy społecznej były wystarczające. W sytuacji występowania zwiększonego zapotrzebowania na środki finansowe, w związku z koniecznością udzielania wsparcia wynikającego z bieżącej sytuacji klientów, MOPS zwracał się do Urzędu Miejskiego w Bieruniu, który przekazywał dodatkowe środki na realizację zadań.

MOPS w 2018 r. na pobyt osób w DPS dysponował kwotą 280 000 zł, w 2019 r. kwotą 363 100 zł i w 2020 r. kwotą 366 165,40 zł. Średni koszt miesięczny dla działalności tej formy pomocy w poszczególnych latach ukształtował się następująco: w 2018 r. wyniósł 21 939,10 zł, w 2019 r. wyniósł 30 255,12 zł i w 2020 r. wyniósł 30 513,78 zł. W badanym okresie zarówno kwoty przeznaczane na DPS, jak i średnio miesięczny koszt działalności, rokrocznie wzrastał.

MOPS w 2018 r. na usługi opiekuńcze dysponował kwotą 96 750 zł, w 2019 r. kwotą 78 435,92 zł i w 2020 r. kwotą 158 130,50 zł. Średni koszt miesięczny dla działalności tej formy pomocy w poszczególnych latach ukształtował się następująco: w 2018 r. wyniósł 7 551,43 zł, w 2019 r. wyniósł 6 350,74 zł i w 2020 r. wyniósł 13 067,86 zł. W badanym okresie zarówno wzrosły kwoty przeznaczane na usługi opiekuńcze, jak i średnio miesięczny koszt tej działalności.

MOPS w 2019 r. na mieszkanie chronione dysponował kwotą 300 zł, a w 2020 r. kwotą 250 zł. Średni koszt miesięczny dla działalności tej formy pomocy ukształtował się na poziomie 16,95 zł w 2019 r. i 14,95 zł w 2020 r. W roku 2018 nie ponoszono jeszcze kosztów utrzymania mieszkania.

MOPS w 2018 r. na działalność Dziennego Domu „Senior+” dysponował kwotą 175 500 zł, w 2019 r. kwotą 206 250 zł i w 2020 r. kwotą 215 100 zł. Średni koszt miesięczny dla działalności tej formy pomocy w poszczególnych latach ukształtował się następująco: w 2018 r. wyniósł 13 863,07 zł, w 2019 r. wyniósł 15 126,35 zł i w 2020 r. wyniósł 15 543,12 zł. W badanym okresie zarówno kwoty przeznaczane na Dzienny Dom „Senior+” jak i średnio miesięczny koszt działalności rósł z roku na rok.

W roku 2018 na pobyt osób w DPS zgłoszono zapotrzebowanie na środki finansowe w wysokości 280 000 zł, taką kwotę ujęto w planie pierwotnym, na tym poziomie ukształtował się także plan po zmianach. Wykorzystanie środków w tym roku wyniosło 263 269,27 zł.

W roku 2019 na pobyt osób w DPS zgłoszono zapotrzebowanie na środki finansowe w wysokości 300 000 zł, w planie pierwotnym ujęto kwotę 220 000 zł. W trakcie roku występowało o zmiany w wysokości wydatków na ten cel i plan po zmianach

¹⁴https://katowice.tvp.pl/36328638/bierun-otwarto-dom-dzienny-senior?fbclid=IwAR3_SJV3oOvpiWJq44Uyxt11JckbsduJ10AuscYUCSIF6_x27ITJ1k1cUs

uksztalował się na poziomie 363 100 zł. Wykorzystanie środków w tym roku wyniosło 363 061,41 zł.

W 2020 r. zapotrzebowano kwotę 396 000 zł, w planie pierwotnym wykazano kwotę 295 500 zł, jednak w trakcie roku występowało do Burmistrza Bierunia o zwiększenia planu wydatków na DPS i kwota planu wydatków po zmianach wyniosła 366 165,40 zł. W 2020 r. środki finansowe wykorzystano w wysokości planu po zmianach.

Wielkość kwot przeznaczonych na usługi opiekuńcze w okresie 2018-2020 wzrosła o niemal 70%, co wynikało ze zmiany sposobu zatrudnienia opiekunek.

W roku 2018 na usługi opiekuńcze zgłoszono zapotrzebowanie na środki w wysokości 96 750 zł, taką kwotę ujęto w planie pierwotnym, i kwota ta nie zmieniła się także w planie po zmianach. Wykorzystanie środków w tym roku wyniosło 90 617,20 zł.

W roku 2019 na usługi opiekuńcze zgłoszono zapotrzebowanie na środki w wysokości 111 400 zł. W planie pierwotnym ujęto kwotę 68 520 zł. W planie po zmianach ujęto kwotę 78 435,92 zł. Wykorzystanie środków w tym roku wyniosło 76 208,86 zł.

W 2020 r. zapotrzebowano kwotę 154 700 zł, w planie pierwotnym wykazano kwotę w wysokości zapotrzebowania, jednak w trakcie roku występowało do Burmistrza Bierunia o zwiększenia planu wydatków na tego typu usługi i kwota planu wydatków po zmianach wyniosła 158 130,50 zł. W 2020 r. środki finansowe wykorzystano w wysokości 156 814,31 zł.

W roku 2019 nie zgłoszono zapotrzebowania na kwotę przeznaczoną na mieszkanie chronione, natomiast w planie po zmianach wykazano kwotę 300 zł, z czego wykorzystano 203,37 zł. W roku 2020 na tę formę pomocy zapotrzebowano 500 zł, w planie pierwotnym nie ujęto tego typu wydatku, zaś w planie po zmianach wykazano 250 zł. Ostatecznie w 2020 r. wykorzystano 179,22 zł.

W roku 2018 i 2019 uwzględniono zaplanowane przez MOPS potrzeby w budżecie w zakresie prowadzenia Dziennego Domu „Senior+”. W roku 2020 zgłoszono wyższe potrzeby niż zostało to założone w projekcie budżetu. Jednakże w trakcie roku, w momencie gdy tylko zgłoszono potrzebę zwiększenia planu poprzez złożenie wniosku do Burmistrza, o takie środki został zwiększony budżet MOPS.

W roku 2018 na działalność Domu zgłoszono zapotrzebowanie na środki finansowe w wysokości 126 000 zł, taką kwotę ujęto w planie pierwotnym. Wystąpiła w trakcie roku potrzeba zwiększenia środków na ten cel do kwoty 175 500 zł, i taką kwotę ujęto w planie po zmianach. Wykorzystanie środków w tym roku wyniosło 166 356,82 zł.

W roku 2019 na działalność Domu zgłoszono zapotrzebowanie na środki finansowe w wysokości 206,250 zł, taką kwotę ujęto w planie pierwotnym i ta kwota nie zmieniła się do końca roku budżetowego. Wykorzystanie środków w tym roku wyniosło 181 516,22 zł.

W 2020 r. zapotrzebowano kwotę 267.509 zł, w planie pierwotnym wykazano kwotę 161 100 zł, jednak w trakcie roku występowało do Burmistrza Bierunia o zwiększenia planu wydatków na Działalność Domu Dziennego „Senior+” i kwota

planu wydatków po zmianach wyniosła 215 100 zł. W 2020 r. środki finansowe wykorzystano w wysokości 186 517,86 zł.

Według oświadczenia Dyrektora MOPS ograniczenie środków na realizację zadań finansowania pobytu podopiecznych w Domu Pomocy Społecznej i usług opiekuńczych w okresie objętym kontrolą w planie pierwotnym oraz Dziennym Domu „Senior+” w roku 2020 nie miało wpływu na realizację wyżej wymienionych zadań.

(akta kontroli T1 str.184-186, 224-310)

1.5. Rozwój poszczególnych form pomocy seniorom na terenie gminy

Z usług opiekuńczych w 2017 r. korzystały 22 osoby, zaś w latach 2018, 2019, 2020 korzystało corocznie 29 osób.

Z DPS korzystało: w 2017 r. – trzy osoby, w 2018 r. – sześć osób, a w 2019 i 2020 r. – siedem osób.

Z mieszkania chronionego w 2018 r. korzystała jedna osoba (uczestniczka DD „Senior+”).

Z Dziennego Domu „Senior+” korzystało w 2018 r. – 17 osób, w 2019 r. – 11 osób, a w 2020 r. 12 osób.

Wydatki na jedną osobę w przypadku usług opiekuńczych kształtowały się na poziomie 1 603,55 zł w 2017 r.; 2 277,97 zł w 2018 r.; 1 858,97 zł w 2019 r. i 1 596,41 zł w 2020 r.

Wydatki na jedną osobę w DPS kształtowały się na poziomie 9 588,27 zł w 2017 r.; 8 029,40 zł w 2018 r.; 19 464,12 zł w 2019 r. i 25 875,25 zł w 2020 r. Wzrost kosztów utrzymania w DPS był niezależny od MOPS.

Wydatki na jedną osobę w przypadku Domu Dziennego „Senior+” kształtowały się na poziomie 9 785,69 zł w 2018 r.; 16 501,47 zł w 2019 r. i 15 543,15 zł w 2020 r.

Wydatki na mieszkanie chronione kształtowały się na poziomie 203,37 zł w 2019 r., 179,22 zł w 2020 r., a w 2018 r. nie poniesiono wydatków w tym zakresie.

(akta kontroli T1 str. 58-62, 68-178, 186-187, 242-244, 256-258, 282-283, 308-310, 323-482)

1.6. Programowanie działań na rzecz seniorów w gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych

W Gminie została opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020. Strategia ta zawierała elementy wskazane w art. 16b ustawy o pomocy społecznej, z wyjątkiem precyzyjnego wskazania ram finansowych. Opracowana została przez podmiot zewnętrzny. Strategia uwzględniała zagadnienia związane z kierowaniem mieszkańców gminy do DPS, rozwój usług opiekuńczych, a także rozwój innych form pomocy społecznej przewidzianych dla osób starszych. Jako inne formy pomocy strategia wskazywała utworzenie Domu Dziennego Pobytu. W strategii na lata 2014-2020 nie zidentyfikowano niekorzystnych tendencji demograficznych.

W strategii zostały zaplanowane następujące działania w stosunku do osób starszych:

- Zwiększenie dostępu usług opiekuńczych i wspierających osoby starsze w miejscu zamieszkania – zrealizowano poprzez zmianę sposobu zatrudnienia opiekunek osób starszych – zrezygnowano z firmy zewnętrznej
- Pobudzenie aktywności osób starszych poprzez rozwijanie oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej oraz sportowej skierowanej do tej grupy – zrealizowano poprzez zaoferowanie osobom starszym udziału w zajęciach Uniwersytetu Trzeciego Wieku, wsparcie Gminy dla Związku Emerytów i Rencistów poprzez udostępnienie nieodpłatnie pomieszczeń na spotkania, zaoferowanie udziału w wycieczkach, spotkaniach, zajęciach na basenie i udziału w rozgrywkach w Petanque.
- Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniu chronionym – zrealizowano.
- Powstanie Domu Pomocy Społecznej lub Domu Dziennego Pobytu – zrealizowano.
- Wspieranie rodzin opiekujących się starszym, niepełnosprawnym członkiem rodziny zrealizowano poprzez udostępnienie Dziennego Domu „Senior+” dla seniorów i udostępnianie usług opiekuńczych.
- Wspieranie organizacji działających w obszarze pomocy osobom starszym – zrealizowano.

W strategii uwzględniono działania sprzyjające solidarności międzypokoleniowej – polegające na spotkaniach seniorów z dziećmi ze świetlicy profilaktycznej, drużyn harcerskich, młodzieży z kół Caritas i dzieci z przedszkola oraz tworzeniu warunków do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej. W analizie SWOT wskazano na działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku, w tym aktywność i integrację seniorów z resztą społeczeństwa. Działania realizuje Bieruński Ośrodek Kultury¹⁵.

W Strategii zostały jednoznacznie zidentyfikowane i wskazane najważniejsze problemy społeczne, zapisano w sposób przejrzysty cele mające za zadanie rozwiązanie zidentyfikowanych problemów, określone problemy społeczne były powiązane z określonymi celami rozwoju, sformułowane zostały w powyższym zakresie cele strategiczne i wynikające z nich cele szczegółowe, w Strategii założono rozwój form pomocy dla osób starszych, określono sposób realizacji strategii, sposób oceniania realizacji strategii, w tym sposób jej monitorowania, częstotliwość oceny, przyjęto mierniki monitorowania, wyznaczono zespół odpowiedzialny za ocenę i ewaluację Strategii.

(akta kontroli T1 str. 42-54)

Monitorowanie realizacji ww. Strategii było prowadzone zgodnie z zapisami w Strategii. Strategia nie była aktualizowana. Corocznie była opracowywana ocena realizacji Strategii, przy współudziale podmiotów biorących udział w jej realizacji. Po otrzymaniu od tych podmiotów danych o realizacji Strategii, MOPS wykonywał roczną ocenę i przedstawiał ją Burmistrzowi Bierunia. Niezależnie od tego była prowadzona ewaluacja przy wykorzystaniu wskaźników określonych w Strategii

¹⁵ informacja na stronie <https://bok.bierun.pl/utw/>

w okresach trzyletnich – pierwszy okres to 2015-2016-2017, a za drugi okres (w przygotowaniu) za okres 2018-2019-2020.

(akta kontroli T2 str. 550-674)

1.7. Potrzeby w zakresie pomocy społecznej osobom starszym

Corocznie wskazywane były potrzeby w zakresie pomocy społecznej w ramach Sprawozdania z Działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieruniu oraz Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, zawierające wykaz potrzeb oraz rekomendacje, w których uwzględniano również te w zakresie pomocy osobom starszym. W powyżej wymienionych dokumentach wskazywano corocznie na potrzebę utworzenia na terenie Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego całodobowego Domu Pomocy Społecznej. Potrzeby te były uwzględniane poprzez przekazywanie środków lub wskazywanie zadań do realizacji, co szerzej opisano w punkcie 1.4 niniejszego wystąpienia. Rada Gminy nie podjęła decyzji o opracowaniu i realizacji lokalnych programów z ww. zakresu. MOPS opracowywał corocznie ocenę zasobów z uwzględnieniem elementów wskazanych w art. 16a ust. 1-3 uops. Ocena wskazywała m.in. formy pomocy obejmujące osoby starsze.

(akta kontroli T1 str. 68-178, 311-316, 323-482)

1.8. Inne lokalne programy skierowane do osób starszych

MOPS nie współpracował przy tworzeniu dokumentów i programów skierowanych do osób starszych z jednostkami samorządowymi.

MOPS nie realizował programów socjalnych skierowanych do osób starszych. Realizował program wieloletni Senior+ na lata 2015-2020 oraz program „Wspieraj seniora”¹⁶. Realizacja programów wynikała z możliwości pozyskania środków na tę formę pomocy.

W ramach realizacji programu „Wspieraj seniora” zaplanowano pomoc seniorom w zrobieniu zakupów żywnościowych i środków czystości. W ramach programu Senior+ utworzono -Dzienny Dom Senior+, w którym realizowano następujący zakres usług: socjalne, w tym gorący posiłek, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywizacji ruchowej, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie oraz terapię zajęciową.

Wszystkie zaplanowane działania zostały w latach 2018-2020 zrealizowane.

(akta kontroli T1 str.311-316)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia realizację polityki senioralnej przez Gminę Bieruń. MOPS prowadził diagnozę sytuacji osób starszych na terenie Gminy, a wnioski wynikające z diagnozy były wykorzystywane przy planowaniu działań pomocowych dla tej grupy mieszkańców gminy. Usługi świadczone osobom starszym wynikały z zapotrzebowania tego środowiska.

¹⁶ MOPS otrzymał dotację w kwocie 38 574 zł, a wykorzystano 66,90 zł (dodatek z dotacji dla opiekunki plus pochodne od wynagrodzeń wypłacone ze środków MOPS). Z Programu tego skorzystały trzy osoby. Ze środków własnych MOPS zabezpieczono kwotę 400 zł, zaś wykorzystano 142,96 zł (środki zabezpieczenia przeciw COVID-19)

MOPS informował mieszkańców gminy o możliwości skorzystania z form pomocy wynikających z art. 50-54 ustawy o pomocy społecznej oraz udostępniał informacje na swojej stronie internetowej, jak i na terenie jednostki.

Monitorowanie realizacji Strategii prowadzono zgodnie z jej zapisami. Przedstawiane Radzie Gminy, przez Dyrektora MOPS, potrzeby w zakresie pomocy społecznej na lata 2018-2020 były uwzględniane w uchwałach budżetowych Gminy. MOPS przygotował ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej, uwzględniając wymogi określone w art. 16a ust. 1-3 uops. Ocena ta obejmowała m.in. formy pomocy dla osób starszych.

OBSZAR

2. Wykonywanie dotowanych zadań, uzyskanie zakładanych efektów oraz przestrzeganie zasad wykorzystania środków, określonych w Programie „Senior+” i w umowach

Opis stanu faktycznego

2.1. Organizacja Dziennego Domu „Senior+”

Dla Dziennego Domu „Senior+” został opracowany Regulamin Uczestnika/Porządkowy Dziennego Domu „Senior+” w Bieruniu, który został przyjęty zarządzeniem Dyrektora MOPS z dnia 9 listopada 2018 r. W Regulaminie tym określono zasady funkcjonowania Dziennego Domu „Senior+”, w tym dni i godziny działania (od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.30 do 15.30), prawa i obowiązki uczestników zajęć. Przewidziano 15 miejsc dla podopiecznych.

Według zapisów Regulaminu Organizacyjnego MOPS, Dzienny Dom „Senior+” był wpisany w strukturę organizacyjną MOPS i podlegał bezpośrednio pod Dyrektora MOPS jako jednostka *udzielająca wsparcia i pomocy seniorom, realizująca zadania wychodzące naprzeciw zgłaszanym potrzebom przez środowiska seniorów.*

Dni, godziny i podejmowane w Dziennym Domu „Senior+” działania były zgodne z przyjętym regulaminem.

(akta kontroli T1 str.18, 32-33, 41, 483-485, 488, 727-730)

2.2. Zatrudnienie w placówce „Senior+”

Dziennym Domem „Senior+” kierowała Pani B. M., zatrudniona na stanowisku starszy specjalista pracy socjalnej koordynator Dziennego Domu „Senior+”. Pracownik ten posiadał z chwilą objęcia stanowiska co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

(akta kontroli T1 str. 488-489, 493-495)

Kwalifikacje pracowników Dziennego Domu „Senior+” zostały określone w ofercie konkursowej na stanowisko pracy zarówno Starszego specjalisty pracy socjalnej – Koordynatora Dziennego Domu „Senior+”, jak i Instruktora terapii zajęciowej, tj. osób zatrudnionych na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

Natomiast Gmina Bieruń nie określiła kwalifikacji osób realizujących oferty usług w omawianej placówce, jednak kierowała się standardami zatrudnienia określonymi w programie wieloletnim „Senior+”. Na umowę cywilno-prawną zostały zatrudnione: dietetyk, fizjoterapeuta, psycholog. Wszyscy oni posiadali stosowne uprawnienia do prowadzenia zajęć z seniorami we wskazanych w umowach zakresach.

Dokumenty potwierdzające posiadane kwalifikacje były przechowywane w aktach osobowych tych pracowników.

(akta kontroli T1 str. 493-543)

W każdym roku z przedziału lat 2018-2020 w Dziennym Domu „Senior+” było zatrudnionych sześć osób. Na pełny etat zatrudniano Koordynatora Dziennego Domu „Senior+” oraz Instruktora terapii zajęciowej.

Ponadto na podstawie umów cywilnoprawnych zatrudniono dietetyka, fizjoterapeutę, psychologa w wymiarze ośmiu godzin w miesiącu. Wymiar czasu pracy tych pracowników był odpowiedni dla potrzeb Dziennego Domu „Senior+”.

Niezależnie od ww. pracowników zatrudniono sprzątaczkę (w 2018 r. w wymiarze dwóch godzin dziennie, w 2019 i 2020 r. w wymiarze trzech godzin dziennie).

Był spełniony warunek zatrudniania 1 pracownika na 15 seniorów. Do pracy w Dziennym Domu „Senior+” nie został zaangażowany stażysta.

Stan zatrudnienia w placówce Dzienny Dom „Senior+” był zgodny z zasobami kadrowymi wskazanymi w ofertach składanych przez Urząd Gminy w ramach konkursu realizacji Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020.

(akta kontroli T1 str.489-490, 542-549)

2.3. Zakres usług świadczonych przez Dzienny Dom „Senior+”

Dzienny Dom „Senior+” zapewniał 8-godzinną ofertę usług od poniedziałku do piątku.

W 2018 r. w ramach działalności Dziennego Domu „Senior+” świadczone następujące usługi:

- socjalne, w ramach których wydano 2127 posiłków i udzielono 216 innych usług socjalnych (korzystanie z komputera, biblioteki, czytania prasy, kawiarenki);
- edukacyjne, w ramach których przeprowadzono 44 zajęcia z dietetykiem i 44 zajęcia z psychologiem;
- kulturalno-oświatowe, w ramach których uczestnicy brali udział w ośmiu spotkaniach i siedmiu wyjazdach;
- aktywności ruchowej oraz sportowo – rekreacyjne, które były realizowane przez fizjoterapeutę i w ich ramach odbyły się 44 zajęcia;
- aktywizujące społecznie, w ramach których odbyły się trzy zajęcia;
- terapii zajęciowej, w ramach których odbyło 209 zajęć.

W 2019 r. w ramach działalności Dziennego Domu „Senior+” świadczone następujące usługi:

- socjalne, w ramach których wydano 1853 posiłków i udzielono 249 innych usług socjalnych;
- edukacyjne, w ramach których przeprowadzono 48 zajęcia z dietetykiem i 48 zajęcia z psychologiem;
- kulturalno-oświatowe, w ramach których uczestnicy brali udział w czterech spotkaniach i czterech wyjazdach;
- aktywności ruchowej oraz sportowo – rekreacyjne*, które były realizowane przez fizjoterapeutę i w ich ramach odbyły się 48 zajęć;
- aktywizujące społecznie, w ramach których odbyło się sześć zajęć;
- terapii zajęciowej, w ramach których odbyło 245 zajęć.

W 2020 r. prowadzono działalność Dziennego Domu „Senior+”, lecz liczba zajęć zmniejszyła się ze względu na sytuację pandemiczną. Niemniej jednak świadczone usługi:

- socjalne, w ramach których wydano 816 posiłków i udzielono 120 innych usług socjalnych;
- edukacyjne, w ramach których przeprowadzono 24 zajęcia z dietetykiem i 22 zajęcia z psychologiem;
- kulturalno-oświatowe, w ramach których uczestnicy brali udział w trzech spotkaniach;
- aktywności ruchowej oraz sportowo – rekreacyjne*, które były realizowane przez fizjoterapeutę i w ich ramach odbyły się 23 zajęcia;
- aktywizujące społecznie, w ramach których odbyły się jedno zajęcia;
- terapii zajęciowej, w ramach których odbyło 120 zajęć.

Wszystkie formy wsparcia były realizowane. Ciepły posiłek codziennie otrzymywał każdy uczestnik. Zakres oferty usług świadczonych w placówce „Senior+” był zgodny z zapisami zawartymi w ofercie składanej przez Urząd Miasta w wyżej omawianym konkursie. Liczba usług spadła w 2020 r. w wyniku zawieszenia zajęć z powodu pandemii.

Dzienny Dom Senior+ współpracował z następującymi instytucjami i organizacjami:

- Związkiem Harcerstwa Polskiego (harcerze odwiedzali seniorów i wspólnie grali w gry planszowe, wspierali ich i pomagali w trakcie terapii manualnej, wspólnie śpiewali pieśni z dawnych lat),
- Akcją Katolicką (wspólne wycieczki do: Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łagiewnikach, do Muzeum Papieskiego w Wadowicach oraz na spotkanie integracyjne z klubem seniora działającym przy parafii bł. Karoliny Kózkówny w Tychach),
- Parafią św. Bartłomieja w Bieruniu (uczestnictwo w spotkaniach dla seniorów organizowanych przez proboszcza parafii),
- Bieruńskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji (seniorzy korzystali nieodpłatnie z grotty solnej oraz kibicowali w trakcie międzynarodowych zawodów w badmintonie),
- Komendą Powiatową Policji w Bieruniu (odbyły się spotkania edukacyjne w zakresie przeciwdziałania oszustwom i wyludzeniom na szkodę osób starszych, m.in. metodą „na wnuczka”),
- Ochotniczą Strażą Pożarną w Czarnuchowicach (odbyło się spotkanie edukacyjne w zakresie postępowania w przypadku zagrożeń pożarowych, na które narażone są osoby starsze w swoich domach)
- Urzędem Miejskim w Bieruniu (w zakresie transportu seniorów, związanego z lokalnymi wyjazdami).

W wyniku tej współpracy zakres usług został rozszerzony.

(akta kontroli T1 str. 490-492, 542-549, T2 str. 675-726, 1131)

2.4. Minimalne standardy Dziennego Domu „Senior+”

Dzienny dom „Senior +” spełniał wymogi lokalowe określone w pkt IV 2 programu, tj. posiadał pomieszczenie ogólnodostępne pełniące funkcję sali spotkań oraz jadalni; pomieszczenia kuchenne wyposażone w sprzęty, urządzenia i naczynia do przygotowania i spożycia posiłku; pomieszczenie do utrzymania lub zwiększenia aktywności ruchowej lub kinezyterapii wyposażone w podstawowy sprzęt, szatnie dla seniorów i personelu z indywidualnymi szafkami; odpowiednio wyposażone łazienki oraz pokój zabiegowo-pielęgniarski. Dzienny Dom „Senior+” dostosowany był

do potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych. Zasoby rzeczowe, którymi dysponował Dzienny Dom „Senior+”, odpowiadały tym wskazanym w ofercie.

(akta kontroli T2 str.727-730)

2.5. Postępowanie w sprawie przyznania usług w placówce „Senior+”

Zarządzeniem Burmistrza z dnia 29 grudnia 2017 r. wprowadzono regulamin rekrutacji i uczestnictwa seniorów w zajęciach Dziennego Domu „Senior+” w Bieruniu.

(akta kontroli T2 str.1066-1069)

Pomoc w ośrodku Dziennym Domu „Senior+” każdorazowo była przyznawana na wniosek osoby o nią się ubiegającej, postępowanie rozpoczynało się od złożenia kwestionariusza, zawierającego dane osobowe seniora oraz zaświadczenia od lekarza rodzinnego o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych w DDS. Decyzję administracyjną o przyznaniu świadczenia Dyrektor MOPS wydawał po przeprowadzeniu przez pracowników socjalnych rodzinnego wywiadu środowiskowego, co było zgodne z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. W kontrolowanym okresie nie wystąpił przypadek udzielenia pomocy z urzędu.

(akta kontroli T2 str.1110-1124)

Pracownicy socjalni, w przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy (dotyczyło to trzech przypadków), każdorazowo sporządzali aktualizację wywiadu środowiskowego zgodnie z § 9 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego¹⁷, tj. nie rzadziej niż co sześć miesięcy.

(akta kontroli T2 str.1075-1078)

W okresie objętym kontrolą szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w Dziennym Domu „Senior+” określała uchwała Rady Miejskiej w Bieruniu¹⁸, z uwzględnieniem której Dyrektor ustalał w decyzji kwotę ww. odpłatności.

(akta kontroli T2 str.1070-1071)

Rekrutacja osób do Dziennego Domu „Senior+” odbywała się w sposób określony w ww. regulaminie z 29 grudnia 2017 r. Z programu mogli skorzystać mieszkańcy gminy Bieruń, którzy ukończyli 60 rok życia i nie byli aktywni zawodowo. W przypadku osób, które miały przeciwwskazania medyczne do udziału w zajęciach rehabilitacyjnych nie brały one udziału w takich zajęciach. O przyjęciu w razie dużej ilości chętnych decydowała kolejność zgłoszeń, a w razie braku miejsc kandydaci mieli być wypisywani na listę rezerwową. W kontrolowanym okresie nie wystąpiła sytuacji wpisania kandydata na listę rezerwową.

(akta kontroli T2 str. 1048-1054,1066)

We wszystkich 12 skontrolowanych przypadkach dokumentacja medyczna seniorów korzystających z Dziennego Domu „Senior+” zawierała zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w zajęciach obejmujących aktywizację ruchową.

(akta kontroli T2 str.1127-1129)

W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki dowożenia seniorów do Dziennego Domu „Senior+”. MOPS nie oferował takiej możliwości, gdyż Dzienny Dom „Senior+” znajdował się w dobrze skomunikowanej części miasta.

(akta kontroli T2 str.1052)

¹⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1788.

¹⁸ Uchwała nr I/1/2018 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 25 stycznia 2018 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Dziennym Domu „Senior +”.

W latach 2018-2020 z zajęć w Placówce zrezygnowało łącznie 11 osób, z czego osiem w 2018 r., dwie w 2019 r. i jedna w 2020 r. Jako główne przyczyny rezygnacji seniorzy wskazali problemy zdrowotne i rodzinne. Okres korzystania z udziału w zajęciach wynosił od rezygnacji w dniu uruchomienia¹⁹ DDS do blisko 2 lat.

(akta kontroli T2 str.1052,1125)

2.6. Wydatkowanie środków i realizacja zadania wskazanego w umowie

W kontrolowanym okresie zadanie polegające na zapewnieniu opieki w Dziennym Domu „Senior+” w ramach programu „Senior+” było realizowane zgodnie ze złożoną ofertą w konkursie, od zaplanowanych zajęć nie nastąpiły odstępstwa, a działania realizowano na bieżąco. W kontrolowanym okresie Dzienny Dom „Senior+” zrealizował trzy umowy o dofinansowanie z programu Senior +. Oferty stanowiące załączniki do zawartych umów określały zakres i ilość zadań, na które przeznaczone były środki z uzyskanej dotacji. W żadnym przypadku nie wystąpiły odstępstwa od realizacji tych zadań.

(akta kontroli T2 str.763-778,862-874,980-993)

We wszystkich trzech²⁰ umowach wydatki ponoszone były zgodnie z przewidzianą w ofercie kalkulacją i nie wystąpiły przeniesienia środków pomiędzy poszczególnymi pozycjami kalkulacji.

(akta kontroli T2 str.754-762,852-861,933-942)

W latach 2018-2020 wielkość dotacji była określana kwotowo, a nie procentowo. Wartość dotacji nie była większa niż 40% kosztów realizacji zadania (tj. odpowiadała wielkości określonej w Programie). Udział środków z dotacji w kosztach zadania wynosił odpowiednio 29,76% (wg planu 28,20%), 29,22% (wg planu 26,18%) i 28,70% (wg planu 25,10%). W umowach zawartych w kontrolowanym okresie określono udział własny Gminy na poziomie nie niższym niż 60% całkowitych kosztów realizacji zadania.

(akta kontroli T2 str.741,836,917)

W kontrolowanym okresie Dzienny Dom „Senior+” prowadził wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową zadania publicznego, zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²¹, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych.

(akta kontroli T2 str.1110-1124)

W kontrolowanym okresie dokumentacja dotycząca beneficjenta programu była sporządzana i przechowywana zgodnie z zawartą umową, tj. prawidłowo opisano oryginały faktur, rachunków lub innych dokumentów finansowych, a przechowywanie dokumentów odbywało się zgodnie ze stosownymi procedurami wewnętrznymi jednostki. Umowy nie określały sposobu przechowywania dokumentów.

(akta kontroli T2 str.1126)

2.7. Sprawozdawczość w ramach Programu „Senior+”

Łączna kwota dotacji dla Gminy w kontrolowanym okresie wyniosła wg planu 157 500 zł (wykonanie wyniosło 150 826,75). W 2018 r. kwota dotacji wyniosła 49 500 zł (wykonanie 49 500 zł²²); w 2019 r. wyniosła 54 000 zł (wykonanie

¹⁹ Dotyczyło to dwóch osób.

²⁰ Umowa nr 133/2018/Senior+/M2 z dnia 12 kwietnia 2018 r.; Umowa nr 237/2019/Senior+/M2 z dnia 28 maja 2019 r. ; Umowa nr 338/2020/Senior+/M2 z dnia 28 maja 2020 r.

²¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 217, ze zm.

²² 46 200 zł po rozliczeniu przez Wojewodę Śląskiego

53 031,33zł²³) i w 2020 r. wyniosła 54 000 zł (wykonanie 48 295,42 zł²⁴). Kwoty niewykorzystanej dotacji budżetowej zwracana była zgodnie z umową każdorazowo do 15 stycznia następnego roku po roku sprawozdawczym.

(akta kontroli T2 str.1130)

Każdorazowo jednostka sporządzała sprawozdanie na wzorze sprawozdania stanowiącym załącznik do umowy na dany rok. We wszystkich przypadkach sprawozdanie²⁵ z realizacji programu „Senior+” zostało złożone w określonym w umowach terminie, tj. do 30 dni od zakończenia realizacji zadania publicznego.

(akta kontroli T2 str.732-744,829-839,910-920)

Sprawozdania składane przez Gminę za lata 2018-2020 zawierały wszystkie określone w programie elementy m.in. rzeczywistą liczbę seniorów objętych wsparciem w ramach Programu; koszt realizacji zadania, z wyszczególnieniem środków własnych i wartość dotacji z budżetu państwa oraz liczbę seniorów objętych poszczególnymi usługami wraz z ich opisem.

(akta kontroli T2 str. 732-744,829-839,910-920)

W kontrolowanym okresie wystąpiły przypadki zwrotu dotacji na polecenie i w wysokości wskazanej przez Wojewodę Śląskiego:²⁶

- z tytułu niższej od zakładanej frekwencji w Dziennym Domu „Senior+” w 2019 r. zwrócono kwotę 11 400 zł i w 2020 r. 4 292,96 zł
- z tytułu niewykorzystania części dotacji dokonano w 2019 r zwrotu kwoty 968,67 zł oraz w 2020 r kwoty 5 704,58 zł.

Wszystkich ww. zwrotów dokonano w terminach zgodnych z zawartymi umowami wraz z należnymi odsetkami.

(akta kontroli T2 str.1102-1109)

W kontrolowanym okresie została przeprowadzona przez Wojewodę Śląskiego kontrola realizacji zadań wynikających z umowy nr 133/2018/Senior+/M2 z 16 kwietnia 2018 r. W jej wyniku ustalono, że Gminapobrała w nadmiernej wysokości kwotę 3 300 zł z tytułu niższej od zakładanej frekwencji, w pozostałym zakresie uwag nie wniesiono. W związku z tymi ustaleniami zostały sformułowane zalecenia pokontrolne dotyczące przestrzegania zobowiązań wynikających z postanowień umowy o dofinansowanie w szczególności w zakresie terminowego zwrotu niewykorzystanej dotacji oraz rzetelnego sporządzania sprawozdań z wykonania zadania ujmujących prawidłowe dane z dokumentów źródłowych. Kwota nadmiernie pobranej dotacji została zwrócona na rachunek Wojewody wraz z odsetkami w wysokości 5 zł, w dniu 7 maja 2019 r.

Wojewoda Śląski żądał od Gminy złożenia korekty sprawozdania za rok 2018 r. i została ona dokonana. Dokonano również korekty sprawozdania w części merytorycznej za rok 2020 r.

(akta kontroli T2 str.1055-1065,1108)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Dzienny Dom „Senior+” działał w strukturze organizacyjnej MOPS, a stan zatrudnienia w nim był zgodny z zasobami kadrowymi wskazanymi w ofertach składanych przez Urząd Gminy w ramach konkursu realizacji Programu

²³ 40 662 zł po rozliczeniu przez Wojewodę Śląskiego

²⁴ 38 298 zł po rozliczeniu przez Wojewodę Śląskiego

²⁵ Sprawozdania były podpisywane przez Burmistrza lub jego Z-ce i składane przez Urząd Gminy

²⁶ Kwoty wskazane do zwrotu z tytułu niewykonanej frekwencji są kwotami ostatecznymi do zwrotu.

Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. Wszystkie zatrudnione w nim osoby posiadały wymagane kwalifikacje.

Dzienny Dom „Senior+” zapewnił 8-godzinną ofertę usług w dniach od poniedziałku do piątku. W placówce stosowano wszystkie formy wsparcia dla seniorów, zgodnie z warunkami oferty. Dzięki współpracy z innymi instytucjami zakres zajęć został poszerzony i urozmaicony.

Dzienny Dom „Senior+” spełniał wymogi lokalowe, jak i sprzętowe, wymagane do realizacji Programu Wieloletniego Senior+. Jednostka wdrożyła i stosowała procedury naboru do DDS, jak i regulamin dla korzystających z opieki.

Realizowane w jednostce zajęcia zgodne były z tymi przedstawionymi w ofercie w konkursie na środki na realizację programu Senior+. Dokumentacja finansowa i osobowa prowadzona była w sposób rzetelny i zgody z zawartą umową. Zadania wskazane w ofercie realizowano w pełnym zakresie.

Środki z dotacji wydatkowano prawidłowo i terminowo, sprawozdania składano w terminie i na obowiązującym wzorze.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, 19 lipca 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Piotr Jużków
starszy inspektor k. p.